

ผลของการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะ(ทัศนศิลป์) ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบ
แผน (DBAE) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
EFFECTS OF ORGANIZING VISUAL ART COURSE BASED ON DISCIPLINE
BASED ART EDUCATION UPON ART LEARNING ACHIEVEMENT OF
GRADE FOURTH STUDENTS

ประติมา ชันยบูรณ์ตระกูล*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะ(ทัศนศิลป์) ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองแบบ Single Group Pretest – Posttest Design โดยเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร (ปฐมวัยและประถมศึกษา) จำนวน 74 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1. แผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) จำนวน 12 แผน รวม 80 ชั่วโมง 2.แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.แบบประเมินผลงานศิลปะ 4. แบบสังเกตพฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้ และ 5. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t - test) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นหลังจากที่เรียนวิชาศิลปะ(ทัศนศิลป์) ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลงานศิลปะสูงขึ้นหลังจากการเรียนวิชาศิลปะ(ทัศนศิลป์) ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) 3) ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.57) และ 4) ผู้เรียนปรากฏพฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้ในภาพรวม พบว่า พฤติกรรมผู้เรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ ผู้เรียนเก็บทำความสะอาด รักษาอุปกรณ์การเรียน (ร้อยละ 91.89) ส่วนพฤติกรรมที่มีความถี่น้อยที่สุด ได้แก่ ผู้เรียนมีการซักถามเชิงเปรียบเทียบกันภายในกลุ่มเพื่อหาแนวคิดใหม่ (ร้อยละ 83.07)

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะ(ทัศนศิลป์), แนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน, นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

* อาจารย์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร (ปฐมวัยและประถมศึกษา) และอาจารย์ประจำหลักสูตร

Abstract

The purpose of this research was to study the effect of art education (visual art) on the concept of discipline based art education (DBAE) on learning achievement of grade fourth students. Single Group Pretest - Posttest Design was used in this study. The Sample in this research is composed of 74 students in the fourth grade of The Demonstration School of Silpakorn University (Early Childhood & Elementary). They were selected by Purposive sampling. The research instruments consisted of : 1. The lesson plan of art education (visual art) based on the concept of discipline based art education (DBAE). 2. The achievement test 3. Evaluation form of art. 4. Model of observing behavior and learning process. Non – participant observation of behavior and learning process. 5. Assessment form of student satisfaction. Data was analyzed by using frequency, percentage, mean ($\bar{X}$), standard deviation (SD), and t-test.

The results of the study revealed that:

- 1) The learners had higher learning achievement after studying art (visual art) course based on concept of discipline based art education (DBAE) at the .05 level of significance.
- 2) The average score of art performance is higher after learning the art (visual art) course based on concept of discipline based art education (DBAE).
- 3) The satisfaction of the learners on the teaching of art (visual art) course according to the concept of discipline based art education (DBAE). The overall satisfaction was at the high level (= 2.57). And
- 4) The learners showed the learning process behavior in the overall picture that the learner behaviors while performing the activity with the highest frequencies. The students keep clean. The lowest frequency was the questionnaire, which was grouped into groups to find new ideas (83.07%).

Keywords : organize visual art course, discipline based art education, grade 4 students

บทนำ

ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในมิติวัฒนธรรม พบว่า มีปัจจัยที่ต้องเร่งรัดการดำเนินงานหลายประการ คือ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีความรัก ความหวงแหนและภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ และการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมในมิติทางวัฒนธรรม (กระทรวงวัฒนธรรม, 2559) ดังนั้น การดำเนินงานในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ในช่วง 5 ปีต่อจากนี้ไปจะเป็นช่วงมุ่งเน้นการพัฒนาบนฐานภูมิปัญญาที่เกิดจากการใช้ความรู้และทักษะ การใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนาและการพัฒนานวัตกรรมนำมาใช้ในทุกด้านของการพัฒนา การพัฒนาที่มีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อการเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบทอดทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี เป็นคนเก่ง เป็นคนมีความสุข และมีความเป็นไทย โดยเฉพาะนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนต้องจัดการเรียนรู้สนองต่อความสนใจของผู้เรียน เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริง ได้ปฏิบัติจริงอย่างสนุกสนาน พัฒนาลักษณะนิสัย และสุนทรียภาพ มีทักษะสามารถสร้างสรรค์ผลงานและนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) และในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนเรื่องความสามารถในการคิดไว้ว่าผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระบุความสำคัญของหลักสูตรไว้อย่างชัดเจนว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ โดยกำหนดเป็นมาตรฐานที่ ศ.1.1 และ ศ.1.2 อันเป็นทิศทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายของหลักสูตรที่จะทำให้ผู้เรียนสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

รวมทั้งหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนศิลปศึกษาในปัจจุบันที่มีการพัฒนาขึ้นอย่างมาก มีการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ให้มีการศึกษาในเรื่องของทัศนธาตุ รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว สี แสงเงา เพื่อถ่ายทอดความคิดจินตนาการเป็นเรื่องราวต่างๆ ตลอดจนรู้และเข้าใจคุณค่าของงานทัศนศิลป์ที่มีผลต่อชีวิตของคนในสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

สำหรับผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 9-12 ปี เป็นวัยที่เริ่มเขียนรูปอย่างแท้จริง (Drawing Realism) สามารถเรียนรู้และสามารถพัฒนาได้ ถ้ามีกระตุ้น การจัดสิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ที่เหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาและศิลปศึกษากระแสสากลในสหรัฐอเมริกาและยุโรป ช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นกระแสการศึกษาแบบพัฒนาการนิยม (Progressivism) ที่สอดคล้องกับกระบวนการเสรีภาพลัทธิสมัยใหม่ในสังคมมีการเรียนการสอนแบบยึดถือเด็กเป็นศูนย์กลาง (child-centered Movement) เน้นการแสดงออกเฉพาะตัวทั้งกระบวนการศึกษาในสหรัฐอเมริกาและยุโรป โดยมุ่งเน้นแบบแผนหรือหลักเกณฑ์แทนการแสดงออกเฉพาะตัว (self-expression) พัฒนาการดังกล่าวประสานสัมพันธ์กับพัฒนาการของลัทธิใหม่ พหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (Discipline-based Art Education) ได้พัฒนาแกนสำคัญในการสอน 4 แกน ดังนี้

1. แกนประวัติศาสตร์ศิลป์ (Art History)
2. แกนสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics)
3. แกนศิลปวิจารณ์ (Art criticism)
4. แกนศิลปะสร้างสรรค์ (Art Production)

เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวพันกันและกัน โดยผู้สอนสามารถปรับเปลี่ยน หรือเลือกสรรรูปแบบเพื่อการนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสมต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตามวัย และระดับของผู้เรียน ตลอดจนสามารถบูรณาการให้สอดคล้องกับองค์ความรู้ในแต่ละท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในศิลปะท้องถิ่นที่พบในชีวิตประจำวันอย่างลึกซึ้ง (มะลิฉัตร เอื้ออนันท์, 2545) ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้องกับจุดหมายหลักสูตรในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง ด้วยความเชื่อดังกล่าว ได้ส่งผลให้พหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผนพัฒนาผู้ผ่านแนวความคิดและกระบวนการเรียนรู้การสอนนี้ และสร้างสรรค์ศิลปะด้วยหลักความรู้ ความคิด ความงาม สร้างความสมดุลในการรับรู้และการสร้างสรรค์ ระหว่างสุนทรียศาสตร์เชิงปรัชญาและสุนทรียศาสตร์เชิงวิทยาศาสตร์ (philosophical and scientific aesthetics) ในปัจจุบัน

การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจ แสวงหาประสบการณ์ตรง สร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาสู่การสร้างสรรค กิจกรรมพหุศิลปศึกษา สามารถสร้างสรรค์ในเชิงบูรณาการสื่อการแสดงออก ทัศนศิลป์การแสดง ดนตรี หรือวิชาอื่นๆ เข้าด้วยกัน หรือบูรณาการสื่อที่หลากหลาย เช่น ศิลปะสร้างสรรค์โดยสื่อผสม การ

แสดงออกโดยใช้สื่อร่างกาย หรือระหว่างอดีตกับปัจจุบันไทยกับสากลหรือบูรณาการกับกิจกรรมอื่นๆ ที่หลากหลาย (สุนน อมรวิวัฒน์, 2546)

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะ(ทัศนศิลป์) ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้ได้ข้อความรู้ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนศิลปะ และผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะ(ทัศนศิลป์) ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สมมติฐานการวิจัย

- 1) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นหลังจากที่เรียนวิชาศิลปะ(ทัศนศิลป์) ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 2) ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลงานศิลปะสูงขึ้นหลังจากการเรียนวิชาศิลปะ(ทัศนศิลป์) ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)
- 3) ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) อยู่ในระดับมาก
- 4) ผู้เรียนปรากฏพฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้ในภาพรวมผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 74 คน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร (ปฐมวัยและประถมศึกษา) ระดับประถมศึกษา อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ภาคเรียนที่ 1-2 ปีการศึกษา 2560 โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

สาระการเรียนรู้

การเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้รวมทั้งสิ้น 12 แผน ดังนี้

แผนการสอนที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	กิจกรรม
1	พื้นฐานงานศิลป์ 1	ภาพลายเส้น, พื้นที่ว่าง, การจัดภาพ
2	ภาพวาดสวยงาม 1	จินตนาการกับสิ่งประดิษฐ์, โบว์ชัวร์ด้านยาเสพติด

แผนการสอนที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	กิจกรรม
3	กระดาษแปลงกาย 1	จิกซอร์
4	ภาพพิมพ์พาเพลิน	ภาพพิมพ์กระดาษ, ภาพพิมพ์แกะไม้
5	งานปั้นหรรษา 1	งานปั้นดินญี่ปุ่น
6	ศิลปะไทย 1	ลายไทย, ศิลปะในงานเฉลิมฉลอง, งานสานสร้างสรรค์
7	พื้นฐานงานศิลป์ 2	ภาพสีวรรณะร้อน, ภาพสีวรรณะเย็น, ภาพสีคู่ตรงข้าม
8	ภาพวาดสวยงาม 2	ภาพยนตร์มหัศจรรย์
9	กระดาษแปลงกาย 2	คุณลุงแซนต้า, ปฏิทินปีใหม่, ภาพปะติดวรรณคดีของสี่
10	เทคนิคสีน้ำ	เทคนิค wet on wet, wet on dry, dry on dry
11	งานปั้นหรรษา 2	เครื่องปั้นดินเผา
12	ศิลปะไทย 2	หนังตะลุง, ศิลปวัฒนธรรมการปลูกเรือน, การกินและการแต่งกาย

ระยะเวลาที่ทำวิจัยในชั้นเรียน

ภาคเรียนที่ 1 - 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 2 ชั่วโมง / สัปดาห์ รวม 80 ชั่วโมง ดำเนินการทดลอง
ระหว่างวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 – 9 มีนาคม พ.ศ. 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้รูปแบบ Single Group
Pretest – Posttest Design มีวิธีการทดลอง : (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2536) โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะ โดยมีสาระทัศนศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวคิด
พุทธิศึกษา จำนวน 12 แผน
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. แบบประเมินผลงานศิลปะ
4. แบบสังเกตพฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้
5. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

1. วิเคราะห์หลักสูตร
2. ศึกษาเอกสาร แนวคิด และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)
3. ศึกษาเอกสาร แนวคิด เกี่ยวกับวิธีการ และขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้
4. นำแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะ(ทัศนศิลป์) ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) นำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางภาษา และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Object Congruence: IOC) ตามสูตร $IOC = \sum R / N$ (R คือ คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ) และนำมาปรับปรุงแก้ไข
5. นำแผนการจัดการเรียนรู้ ศิลปะ(ทัศนศิลป์) ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) ไปใช้จัดการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ข้อความรู้ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนศิลปะ และผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากเอกสาร ตำราทางวิชาการ
2. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามโครงสร้างของเนื้อหาวิชาตามแนวคิดพหุศิลปศึกษา (DBAE) ซึ่งแบบทดสอบเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก (Multiple Choice) จำนวน 40 ข้อ
3. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และโครงสร้าง
4. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ
5. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร (ปฐมวัยและประถมศึกษา) จำนวน 36 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง
6. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าความเที่ยงเชิงความสอดคล้องภายในจากสูตร KR 20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson Reliability) โดยมีเกณฑ์ดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร, 2542)

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเน้นเป็นพิเศษว่า ข้อสอบแต่ละข้อจะต้องเป็นตัวแทนความรู้ที่อยู่ในขอบเขตของความรู้ที่กำหนดเป็นเป้าหมายอย่างชัดเจน โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ตัดสิน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544)

ค่าความเที่ยง ต้องมีค่า 0.60 ขึ้นไป

ค่าความยากง่าย ควรมีค่า 0.20 -0.80

ค่าอำนาจจำแนก ควรมีค่า 0.20 ขึ้นไป

นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์นี้จะใช้เป็นแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และเป็นแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test)

ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินผลงานศิลปะ แบบสังเกตพฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน

1. วิเคราะห์มาตรฐาน ตัวชี้วัด ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา
2. สร้างแบบประเมินผลงานศิลปะ แบบสังเกตพฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน
3. นำแบบประเมินผลงานศิลปะ แบบสังเกตพฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางภาษา และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาหาค่าดัชนีความสอดคล้องและพิจารณาปรับปรุงแก้ไข
4. นำแบบประเมินผลงานศิลปะ แบบสังเกตพฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนไปทดลองใช้ เพื่อตรวจสอบคุณภาพ
5. นำแบบประเมินผลงานศิลปะ แบบสังเกตพฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนไปใช้เก็บรวบรวมคะแนนนักเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำเครื่องมือไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร (ปฐมวัยและประถมศึกษา) จำนวน 74 คน โดยทำการสอนตามแผนการสอนและประเมินผลทางการเรียนตามแบบประเมินดังนี้

- นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน (Per - test) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาให้ผู้เรียนทำการทดสอบก่อนดำเนินการกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมทั้ง 12 แผน สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 80 ชั่วโมง ผู้วิจัยทำการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน (Post - test) ฉบับเดิม โดยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบจำนวน 40 ข้อ 40 คะแนน ใช้เวลาทำ 40 นาที เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากที่เรียนศิลปะ (ทัศนศิลป์) ตามแนวคิดพุทฺธิศึกษาเรียบร้อยแล้ว
- แบบประเมินผลงานศิลปะ โดยผู้วิจัยเป็นผู้บันทึกข้อมูล

- แบบสังเกตพฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกตการณ์อีก 2 ท่าน ทำการบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมขณะที่ผู้เรียนปฏิบัติงานอยู่ตามแบบสังเกตคนละชุด นำคะแนนที่ได้รับแต่ละชุดมาหาค่าเฉลี่ย

- แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนตามการจัดการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ทางศิลปวัฒนธรรมตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) โดยผู้เรียนเป็นผู้ประเมินคนละชุด นำคะแนนที่ได้รับแต่ละชุดมาหาค่าเฉลี่ย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะ(ทัศนศิลป์) ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร (ปฐมวัยและประถมศึกษา) วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาสถิติพื้นฐานด้วย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที (t-test)

1. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ค่าทดสอบค่าที (t-test) จากนั้นนำมาเปรียบเทียบความมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2. วิเคราะห์ความสามารถในการทำผลงานศิลปะโดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์พฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) โดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

จากการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะ(ทัศนศิลป์) ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร (ปฐมวัยและประถมศึกษา) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิจัยตามวิธีที่ได้เสนอไว้แล้ว ผลการวิจัยได้นำเสนอเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนหลังจากการเรียนวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์)ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	จำนวนประชากร	การทดสอบค่าที			
		N	$\bar{X}$	S.D.	(t-test) P
ก่อนเรียน	74		14.05	2.68	-22.94 0.00
หลังเรียน	74		28.40	4.66	

t .05 (df= 117)

p 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนหลังจากการเรียนวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมากกว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน แสดงว่ากิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) ทำให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนสูงขึ้น

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินผลงานศิลปะ

รายการพฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D
ความคิดสร้างสรรค์		
1. สามารถออกแบบผลงานได้แปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร	4.68	0.54
2. มีการจัดวางองค์ประกอบของผลงาน	4.54	0.64
3. ผลงานสะท้อนความรู้สึกนึกคิด	4.51	0.66
4. ผลงานแสดงความคิดที่ละเอียดละออ	4.45	0.70
ความประณีตสวยงาม		
1. สามารถวาดภาพระบายสีได้ประณีตสวยงาม	4.64	0.65
2. ภาพสื่อถึงความงามของผลงานศิลปะ	4.58	0.64

รายการพฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D
3. วาดภาพประกอบเรื่องราวและรายละเอียด	4.56	0.64
4. ผลงานมีความสะอาดอยู่ในสภาพเรียบร้อย	4.48	0.70
ความถูกต้องสมบูรณ์		
1. ผลงานมีความถูกต้องตามหัวข้อที่กำหนด	4.60	0.65
2. ผลงานมีความสมบูรณ์ครบถ้วน	4.55	0.66
รวม	4.55	0.04

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินผลงานศิลปะ โดยภาพรวมพบว่า ผู้เรียนมีความสามารถอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.04 โดยด้านที่มีความสามารถอยู่ในระดับสูงสุด คือ สามารถออกแบบผลงานได้แปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 รองลงมาคือ สามารถวาดภาพระบายสีได้ประณีตสวยงาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65 และด้านที่มีความสามารถอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ผลงานแสดงความคิดที่ละเอียดละออ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านผู้เรียน			
1.กิจกรรมมีความสอดคล้องกับสภาพและความสนใจของผู้เรียน	2.79	0.40	มาก
2.กิจกรรมมีความเหมาะสมกับทักษะความสามารถของผู้เรียน	2.62	0.48	มาก
3.กิจกรรมมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	2.70	0.46	มาก
4.กิจกรรมนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างอิสระ	2.81	0.39	มาก

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านจุดประสงค์และเนื้อหา			
1.จุดประสงค์สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน	2.54	0.50	มาก
2.จุดประสงค์ที่กำหนดผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายได้	2.52	0.50	มาก
3.เนื้อหากิจกรรมนี้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จริง	2.52	0.50	มาก
4.กิจกรรมนี้ผู้เรียนสามารถเข้าใจลำดับขั้นตอนของเนื้อหาได้ตามที่ครูกำหนด	2.50	0.50	มาก
ด้านกิจกรรมและวิธีสอน			
1.กิจกรรมนี้มีส่วนส่งเสริมพัฒนาการให้แก่ผู้เรียน	2.58	0.49	มาก
2.กิจกรรมนี้มีส่วนส่งเสริมความมั่นใจและความภาคภูมิใจในการทำงานให้แก่ผู้เรียน	2.44	0.50	ปานกลาง
3.กิจกรรมให้ความสำคัญกับการสอนเป็นรายบุคคล	2.36	0.48	ปานกลาง
4.การผสมผสานวิธีการสอนหลายวิธี ทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ดีขึ้น	2.51	0.50	ปานกลาง
5.แผนภาพแสดงขั้นตอนการทำงานในกิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและเห็นคุณค่าความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมได้ดีขึ้น	2.51	0.50	มาก
6.วัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนอยากทำงาน	2.52	0.50	มาก
7.ผู้เรียนรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลินในการทำกิจกรรม	2.59	0.49	มาก
ด้านการประเมินผล			
1.ผู้เรียนเกิดความรู้จากการทำกิจกรรม	2.77	0.42	มาก
2.ผู้เรียนสามารถทำงานได้ตามขั้นตอนที่กำหนด	2.47	0.50	ปานกลาง

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
3.ผู้เรียนเกิดลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงาน	2.43	0.49	ปานกลาง
4.ผู้เรียนสามารถทำผลงานได้ในระดับที่น่าพอใจ	2.68	0.46	มาก
รวม	2.57	0.03	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภายหลังการจัดการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ทางศิลปวัฒนธรรมตามแนวคิดพุทธศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) โดยภาพรวมพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.57 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.03 โดยมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านผู้เรียนมีกิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างอิสระ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.81 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.39 รองลงมาได้แก่ กิจกรรมมีความสอดคล้องกับสภาพและความสนใจของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 ผู้เรียนเกิดความรู้จากการทำกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.77 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 ส่วนด้านที่มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ กิจกรรมให้ความสำคัญกับการสอนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.36 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48

ตารางที่ 4 ค่าความถี่และค่าร้อยละ เกี่ยวกับการสังเกตพฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้

ลำดับที่	รายการพฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ
1.	ผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้น กระฉับกระเฉงในการทำกิจกรรม	65	87.83
2.	ผู้เรียนมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน ในขณะที่เรียนและปฏิบัติงาน	67	90.54
3.	ผู้เรียนมีการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนภายในกลุ่มหรือครูผู้สอน	60	81.08
4.	ผู้เรียนมีการซักถามเชิงเปรียบเทียบกันภายในกลุ่มเพื่อหาแนวคิดใหม่	58	78.37
5.	ผู้เรียนมีการใช้คำถามเชิงเปรียบเทียบกับครูผู้สอนเพื่อนำมาขยาย กรอบความคิด	61	82.43
6.	ผู้เรียนมีการแสดงความคิดแปลกใหม่ ในการแก้ปัญหาทำกิจกรรม	64	86.48
7.	ผู้เรียนแสดงความยินดี ยอมรับ หรือชื่นชมในผลงานของตนเอง	63	85.13

ลำดับที่	รายการพฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ
8.	ผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้น กระฉับกระเฉงในการทำกิจกรรม	65	87.83
9.	ผู้เรียนเก็บทำความสะอาด รักษาอุปกรณ์การเรียน	68	91.89

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าความถี่ และร้อยละ จากการสังเกตพฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้ พบว่า พฤติกรรมผู้เรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ ผู้เรียนเก็บทำความสะอาด รักษาอุปกรณ์การเรียน (ร้อยละ 91.89) รองลงมาได้แก่ ผู้เรียนมีความสนุกสนานเพลิดเพลินในขณะที่เรียนและปฏิบัติงาน (ร้อยละ 90.54) ผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้น กระฉับกระเฉงในการทำกิจกรรม และผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้น กระฉับกระเฉงในการทำกิจกรรม(ร้อยละ 87.83) ส่วนพฤติกรรมที่มีความถี่น้อยที่สุด ได้แก่ ผู้เรียนมีการซักถามเชิงเปรียบเทียบกันภายในกลุ่มเพื่อหาแนวคิดใหม่ (ร้อยละ 83.07)

อภิปรายผล

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) ตามแนวคิดพุทธศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สูงขึ้นหลังจากที่เรียนตามแนวคิดพุทธศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) เป็นการประเมินจากคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ(ทัศนศิลป์) เป็นเพราะว่า การใช้วิธีการสอนตามแนวคิดพุทธศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) สนับสนุนให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดและแก้ปัญหาจนพบคำตอบที่ต้องการ สร้างองค์ความรู้ขึ้นมาจากการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่หลากหลาย และการสร้างสรรค์ผลงานทั้งกิจกรรมเดี่ยวและกลุ่ม เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งในสิ่งหนึ่งที่อยากรู้คำตอบให้ลึกซึ้งหรือเรียนรู้ในเรื่องนั้นให้มากยิ่งขึ้นโดยใช้กระบวนการ วิธีการที่ศึกษาอย่างมีระบบเป็นขั้นตอนมีการวางแผนในการศึกษาอย่างละเอียด ปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้ จนได้ข้อสรุป หรือผลสรุปที่เป็นคำตอบในเรื่องนั้นๆ (ลัดดา ภูเกียรติ, 2542) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากวิธีการดังกล่าวทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการคิดอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการที่ผู้เรียนรู้จักการตั้งคำถาม และค้นหาคำตอบที่ต้องการด้วยตนเองและผู้เรียนได้บอกความรู้ความเข้าใจของตนเองซึ่งเป็นความรู้ที่ผู้เรียนได้รับจากการพบเห็นหรือการบอกเล่าจากบุคคลอื่นทำให้ผู้เรียนได้ข้อค้นพบด้วยตนเองและจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สอนและผู้เรียนคนอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget (1964) ซึ่งกล่าวว่า ในระดับขั้นประถมศึกษาตอนปลายอยู่ในขั้นปฏิบัติการรูปธรรม (Concrete operational stage) อายุ 7 – 11 ปี ผู้เรียนสามารถรับรู้เข้าใจเหตุการณ์ สิ่งของที่มีตัวตนสัมผัสจับต้องได้

หรือมีตัวอย่างแสดงประกอบ ทำกิจกรรมเกี่ยวข้องกับตัวแปร 2 ตัวได้ เป็นต้นเริ่มต้นของการรับรู้เข้าใจที่เพียเจต์เรียกว่า “Operation” คือการคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ 1) เป็นการคิดที่แสดงได้ด้วยการกระทำ (Constructing) 2) มีลักษณะที่แปรกลับไปได้ (Reversibility) 3) เป็นการกระทำที่ต้องอาศัยความสามารถหลายอย่าง เช่น ความสามารถเรื่องสัดส่วน ต้องใช้ความสามารถเรื่องการทดแทน (compensation) เรื่องการใช้ตัวเลขหรือการคำนวณ และเรื่องความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วย ได้แก่ การนับ การจำแนก การเรียงลำดับ และความสามารถในการอนุรักษ์ (Conservation) เรื่องมวล ความยาว น้ำหนัก พื้นที่ มีความคิดเชิงเหตุผลที่ต้องอาศัยสิ่งของที่มีตัวตนจับต้องได้ และมีตัวอย่างประกอบ คำนี้ถึงเหตุผลของผู้อื่น ยังไม่สามารถจำแนกหรือวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาอย่างเป็นระบบหรือเป็นขั้นตอน ในตอนปลายของขั้นนี้เริ่มเข้าใจเรื่องการแทนที่หรือการทดแทนและเรื่องการจำแนกที่ซับซ้อนได้

ดังนั้นผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเป็นรูปธรรม เพราะผู้เรียนจะได้มีประสบการณ์ทางกายภาพและสมอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ในการสอนนั้นผู้สอนควรให้ผู้เรียนเก็บรวบรวมข้อมูลและการค้นคว้าหาความรู้และสรุปเป็นหลักการได้ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนได้ดีกว่าที่ผู้เรียนได้รับจากการบอกเล่าของผู้สอน จึงทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความเข้าใจในเนื้อหานั้นๆ ได้ดีขึ้น เป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดีขึ้นด้วย ยกตัวอย่างเช่น กิจกรรมการออกแบบโบว์ชัวร์ด้านยาเสพติดที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประเภทต่างๆ ของยาเสพติด โทษของยาเสพติด และวิธีป้องกัน แล้วนำมาข้อมูลที่ได้อาสาผ่านการจัดวางภาพและข้อความเพื่อต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมงานสานสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ออกแบบงานสานจากลายขัดมาแปลงเป็นของตกแต่ง ของใช้ต่างๆ ตามความคิดจินตนาการของผู้เรียน เป็นต้น

2. ผลการประเมินผลงานศิลปะ ตามแนวคิดพุทธศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)

จากผลการประเมินผลงานศิลปะของผู้เรียนพบว่าผู้เรียนมีความสามารถอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแต่ละแผนการสอนจะมีเนื้อหาและกิจกรรมที่แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์การสอนในแต่ละครั้ง ซึ่งผู้วิจัยพยายามเลือกใช้สื่อการสอนที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็น วัสดุอุปกรณ์ ในการวาดภาพระบายสี ภาพตัวอย่างผลงานของผู้เรียนและของศิลปิน แผนภาพ วัสดุสิ่งของต่างๆ รวมถึงการพาผู้เรียนไปปฏิบัติงานศิลปะนอกสถานที่ เช่น การพาผู้เรียนไปเรียนรู้เกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาที่โรงงานเซรามิก ซึ่งสื่อการสอนที่กล่าวมาได้รับความสนใจจากผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น ให้ความร่วมมือและตั้งใจในการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งทำให้ผู้เรียนมีการแสดงออกถึงการออกแบบผลงานให้มีความแปลกใหม่ไม่ซ้ำใครอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chrystyna Z. Holman (2003) ที่พบว่า กิจกรรมศิลปะควรเน้นการพัฒนาประสบการณ์และทักษะแบบองค์รวม อีกทั้งการให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มย่อย ช่วยเสริมสร้างทักษะทางสังคมและสติปัญญา และเด็กควรมีประสบการณ์ในการใช้วัสดุและเครื่องมือที่หลากหลาย โดยผู้สอนควรทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก และงานวิจัยของ Elizabeth W. Hughes (2013) พบว่าลักษณะเด่นของการจัดกิจกรรมศิลปะคือ รูปแบบของกิจกรรมจะสามารถส่งผลต่อแรงจูงใจในการสร้างงาน

ศิลปะของผู้เรียน อีกทั้งกิจกรรมเสริมบทเรียนต่างๆ เช่น การเล่นเกม การเล่านิทาน การร้องเพลงประกอบการแสดงท่าทาง การชมวีดิทัศน์ เป็นต้น มีผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของผู้เรียน ยกตัวอย่างเช่น กิจกรรมจินตนาการกับสิ่งประดิษฐ์ ที่ได้ฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดจินตนาการในการออกแบบสิ่งประดิษฐ์เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม กิจกรรมหนังสือตลก (ใช้กระดาษลอกลายแทนหนังสือ) ให้ผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการกลุ่มในการคิดแต่งเรื่องราว การสร้างตัวละคร และการพากษ์เสียง การเขียนหนังสือ เป็นต้น

3. ความพึงพอใจของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะ(ทัศนศิลป์) ตามแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE)

เพื่อต้องการทราบถึงความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนในด้านต่างๆ เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงให้การเรียนการสอนสอดคล้องกับผู้เรียนมากขึ้น การให้ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ลงมือปฏิบัติได้แสดงความคิดเห็นนั้น จะทำให้สามารถเห็นจุดบกพร่องของการจัดการเรียนการสอนได้ดีซึ่งจากการประเมินความพึงพอใจในด้านผู้เรียน ด้านจุดประสงค์และเนื้อหา ด้านกิจกรรมและวิธีสอน และด้านประเมินผล สอดคล้องกัน คือ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากเหตุผลหลายประการ ได้แก่

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะนี้มีเนื้อหาที่จัดอยู่ในหลักสูตรประถมศึกษาซึ่งมุ่งให้ผู้เรียนรู้จักสังเกตชื่นชมธรรมชาติ ความงาม ความประณีตของศิลปะไทย ศิลปะท้องถิ่น และศิลปะสากล และนำผลงานจากการสังเกตมาถ่ายทอดความรู้สึกให้เป็นผลงานศิลปะ รวมถึงพัฒนาการทางศิลปะของเด็กในระดับนั้นจะมีช่วงความสนใจยาวนานขึ้น การแสดงออกทางด้านศิลปะจะแสดงออกในรูปแบบที่เหมือนจริง โดยอาศัยแบบหรือตัวอย่างจากสภาพแวดล้อม และประสบการณ์ของตนเอง ผลงานศิลปะจะมีความประณีตละเอียดมากขึ้น ดังที่ ประเทิน มหาพันธ์ (2531) กล่าวว่า เด็กในวัยนี้มีความพิถีพิถันในการทำงานศิลปะ ผลงานศิลปะที่เด็กทำจะมีความประณีตมากขึ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยพิจารณาว่า เนื้อหาในการเรียนการสอนครั้งนี้สอดคล้องกับสภาพและความสนใจของผู้เรียน ดังที่ เลิศ อานันท์ (2518) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมศิลปศึกษาที่ดีนั้น ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างวัย วุฒิภาวะ และพื้นฐานประสบการณ์ของเด็ก ทั้งจำเป็นจะต้องพิจารณาถึงความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างอิสระในการทำงานศิลปะ รวมทั้งสื่ออุปกรณ์ในการวาดภาพระบายสีที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกตามความสนใจ ซึ่งสื่อการเรียนรู้ที่กล่าวมาได้รับความสนใจจากผู้เรียนเป็นอย่างมาก ส่งผลให้ผู้เรียนให้ความร่วมมือและสนใจที่จะร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน ยกตัวอย่างเช่น กิจกรรมภาพพิมพ์แกะไม้ ที่ผู้เรียนได้ฝึกการใช้เครื่องมือแกะไม้ กิจกรรมงานปั้นดินญี่ปุ่น ผู้เรียนได้ทดลองใช้ดินญี่ปุ่นซึ่งมีความแตกต่างจากการปั้นดินน้ำมันและดินเหนียว ซึ่งได้รับความสนใจจากผู้เรียนเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุลักษณ์ วงศ์เหนือ (2557) ได้พบว่า การเลือกใช้สื่อในหลายรูปแบบทั้งสื่อ Multimedia สื่อสิ่งประดิษฐ์ การแสดงละครหรือการเล่นดนตรี รวมถึงการจัดกิจกรรมที่มีการผสมผสานกันระหว่างประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ สามารถกระตุ้นความสนใจ ความอยากรู้ ความสนุกสนานเพลิดเพลินของผู้เรียน ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจมากที่สุด

4. ผลการสังเกตพฤติกรรมกระบวนการเรียนรู้

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนทั้งหมดมีพฤติกรรมการทำงานในกิจกรรมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็นการประเมินจากผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งแต่ละรายการพฤติกรรมของผู้เรียนมีทักษะการทำงานได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในทุกรายการพฤติกรรม ด้วยเหตุผลดังนี้

ผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้น และมีความสนุกสนานในการทำกิจกรรมผ่านการพูดคุยกับผู้สอน และเพื่อนๆในห้องเรียน แต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการทำงานศิลปะ มักจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเรื่องหัวข้อที่จะวาดเปรียบเทียบกับแต่ละคนจะวาดอะไร และวิพากษ์วิจารณ์ผลงานของกันและกัน การฝึกการทำงานที่เป็นทักษะปฏิบัติจะทำให้เกิดการสั่งสมประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งวิชาศิลปะจะต้องเรียนควบคู่กับเนื้อหาและการปฏิบัติไปพร้อมๆ กัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานศิลปะได้ตามหลักสูตรที่กำหนด เกษร ธิตะจारी (2542) และมะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2545) กล่าวไว้ว่า ขอบข่ายของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีผู้เรียนอายุระหว่าง 9 – 12 ปี จะเป็นการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการสังเกตศิลปะที่อยู่รอบๆตัว และสามารถแยกออกเป็นสาระย่อยๆ ได้ เช่น สามารถรับรู้ในเรื่องของความหมายของงานทัศนศิลป์ ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความแตกต่างระหว่างผลงาน 2 มิติ และ 3 มิติ เพื่อนำไปสู่การวาดภาพแสดงรูปร่าง 2 มิติ และ 3 มิติได้ อีกทั้งควรปลูกฝังผู้เรียนในเรื่องของการเก็บทำความสะอาด รักษาอุปกรณ์การเรียนหลังจากที่ปฏิบัติงานเสร็จทุกครั้งเพื่อปลูกฝังนิสัยให้เป็นคนรักความสะอาดอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกโรงเรียนเพื่อความสะดวกในการจัดกิจกรรมให้เป็นไปด้วยความราบรื่น
2. ก่อนการนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ ผู้สอนควรศึกษาจุดประสงค์ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับวิธีการสอนรูปแบบอื่นๆ ในการจัดการเรียนแบบผสมผสาน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ต่อยอดศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ให้ดียิ่งขึ้นไป

รายการอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. 2559. ร่างกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ 20 ปี ด้านวัฒนธรรม ตามกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- เกษร อิตะจारी. 2542. กิจกรรมศิลปะสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. 2542.พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542_. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟิก.
- ประคอง กรรณสูตร. 2542. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ . พิมพ์ครั้งที่ 3 (ฉบับปรับปรุงแก้ไข). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเทิน มหาจันทร์. 2531. ศิลปะในโรงเรียนประถม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. 2545. กระบวนการเรียนการสอนทัศนศิลป์ในระดับประถมศึกษาสำหรับครูยุคใหม่. ไทยวัฒนาพานิชย์ กรุงเทพมหานคร.
- ลัดดา ภูเกียรติ. 2542. การสอนโดยใช้โครงงาน เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการพัฒนาหลักสูตรและการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เลิศ อานันทนะ. 2518. ศิลปะกับเด็ก. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กราฟิคอาร์ต.
- ศิริชัย กาญจนวาสี . 2536. การวิจัยเชิงทดลองทางพฤติกรรมศาสตร์ : การออกแบบและการวิเคราะห์ข้อมูลในคณะครุศาสตร์ผลิตผลและผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาจากงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี . 2544. ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม.(พิมพ์ครั้งที่ 4) กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนน อมรวิวัฒน์. 2546. วิธีการเรียนรู้:คุณลักษณะที่คาดหวังในช่วงวัย . กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟิก.
- สุกลักษณ์ วงศ์หน่อ. 2557. ผลการจัดกิจกรรมศิลปะแนวศึกษาค้นหาที่ส่งเสริมสุนทรียภาพสำหรับเด็กอายุ 7 – 9 ปี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2559. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564). สำนักนายกรัฐมนตรี. วันที่ค้นข้อมูล 3 เมษายน 2560,
เข้าถึงได้จาก <http://www.odd.go.th/www/files/78292.pdf>
- Chrystyna Z. Holman. 2003. **The effectiveness of art activities in developing school
readiness skills.** Island : University of Prince Edward.
- Piaget, J. 1964. Cognitive Development in Children : Piaget Development and Learning.
Journal of Research in Science Teaching. 2 : 176 – 186.